

Quick scan flora en fauna

Markengouw 428 te Amsterdam

In opdracht van: Gemeente Amsterdam

24 oktober 2017

Colofon

© 2017 Laneco / Gemeente Amsterdam

Tekst en samenstelling: Ing. T. Brouwer
Projectleiding: Ir. D. van Pijkeren
Eindverantwoordelijk: Ir. D. van Pijkeren
Met medewerking van: Dhr. R. Eversteijn

Projectnummer: 111.17.01

In opdracht van: Gemeente Amsterdam

Wijze van citeren: Brouwer, T., 2017. Quick scan flora en fauna Markengouw 428 te Amsterdam. Laneco, Ede.

Contact: Laneco
Mastbos 25
6718 HA Ede
www.laneco.nl

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Laneco noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

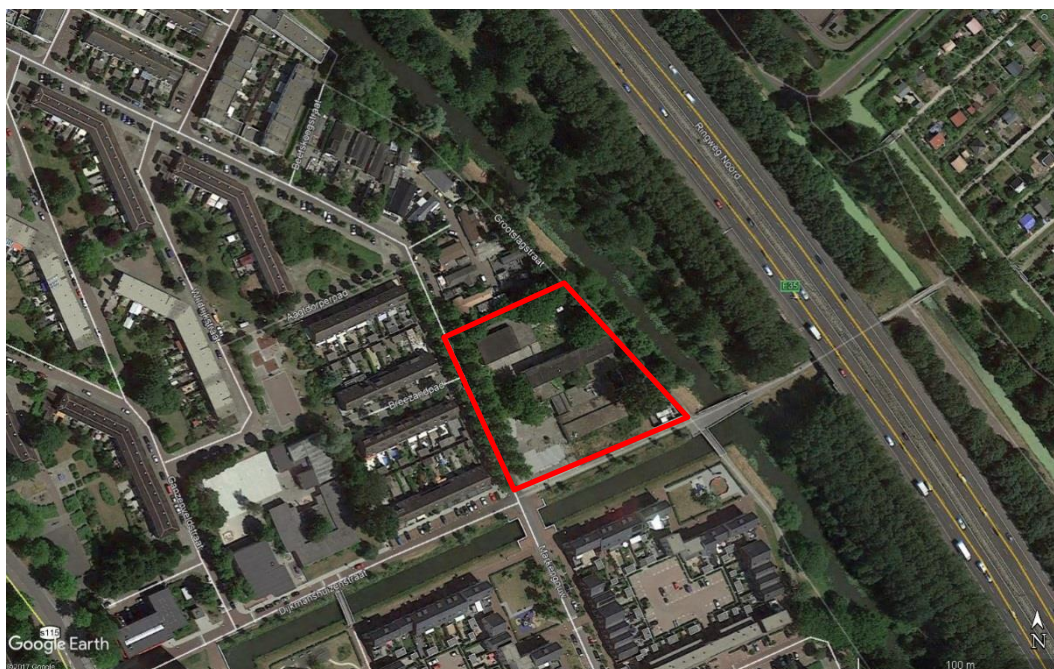
INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	AANLEIDING	5
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGEPEN	6
2	WETTELIJK KADER.....	7
2.1	NATUURNETWERK NEDERLAND	7
2.2	WET NATUURBESCHERMING	7
3	TOETSING.....	11
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	11
3.2	NATUURNETWERK NEDERLAND	11
3.3	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	13
3.4	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN	13
3.5	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTEN.....	13
4	CONCLUSIE.....	20
4.1	NATUURNETWERK NEDERLAND	20
4.2	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	20
4.3	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN	20
4.4	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING	21
4.5	CONSEQUENTIES	22
4.6	AANBEVELINGEN EN KANSEN	23
BIJLAGE 1	LITERATUURLIJST.....	24

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De gemeente Amsterdam is voornemens om het plangebied Markengouw 428 te herontwikkelen. Om de kaders en mogelijke gevolgen van de plannen voor beschermde natuurwaarden in beeld te brengen is er in 2015 door Groenadvies Amsterdam een quick scan flora en fauna uitgevoerd. Omdat per 1 januari 2017 de Wet natuurbescherming van kracht is geworden (deze wet is in plaats van de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet gekomen) en er zaken zijn gewijzigd ten aanzien van beschermde soorten, het bevoegd gezag en de bijbehorende provinciale verordening, is een update van de quick scan noodzakelijk.

Globale ligging en begrenzing plangebied Markengouw 428 te Amsterdam (rode lijn) (ondergrond: Google Earth).

Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning, uitspraken worden gedaan over de geschiktheid voor beschermde plant- en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied Markengouw 428 ligt in Amsterdam-Noord en wordt grofweg begrensd door een woonwagenkamp aan de noordkant, de Grootslagstraat aan de oostkant, de Dijkmanshuizenstraat aan de zuidkant en de Markengouw aan de westkant. De oostzijde, bestaande uit de Grootslagstraat, die niet meer is dan een pad voor langzaam verkeer, ligt tegen een brede natuurzone die tussen de Ringweg Noord en het plangebied ligt. De natuurzone is voor stedelijke begrippen erg donker. Langs de randen staan opgaande groenstructuren in de vorm van bomen en dichte struiken. In het midden ligt een watergang met een brede natuurlijke oever/berm.

Binnen het plangebied staat een voormalig schoolgebouw met enkele bijgebouwtjes en een gymzaal. Alle aanwezige gebouwen hebben een plat dak en zijn één tot twee bouwlagen hoog. Op het plein staan enkele oude bomen. Vooral aan de zuid- en oostzijde is een dichte struikenbegroeiing aanwezig, grotendeels verwilderd. Vooral bij het deel aan de zuidzijde is zeer sterke (beveiligings)verlichting aanwezig. Ook het plein en de aanliggende heerstervakken zijn verrommeld en verruigd.

Indrukken van het plangebied (foto's Laneco).

Binnen het plangebied is het Ingenieursbureau van de gemeente Amsterdam voornemens om het plangebied bouwrijp te maken. Alle bomen op het terrein worden gekapt en de gebouwen worden gesloopt, waarna het terrein bouwrijp wordt gemaakt voor toekomstige ontwikkelingen.

2 WETTELIJK KADER

2.1 NATUURNETWERK NEDERLAND

Een vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Natuurnetwerk Nederland (NNN). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als NNN niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

Overige beleidskaders

Naast het NNN kunnen ook andere provinciale en gemeentelijke beleidskaders van toepassing zijn in het plangebied. Ook deze beleidskaders zijn niet verankerd in natuurwetgeving, maar dienen wel een rol te spelen in de planologische afweging.

2.2 WET NATUURBESCHERMING

2.2.1 Onderdeel gebiedsbescherming – Natura 2000

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura 2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Wet Natuurbescherming die per 1 januari 2017 van kracht is geworden. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.2.2 Onderdeel houtopstanden

Het onderdeel houtopstanden van de Wet Natuurbescherming heeft als doel bossen te beschermen en de bestaande oppervlakte bos- en houtopstanden in Nederland in stand te houden. Kort gezegd, alles wat bos is, moet bos blijven. Indien een houtopstand onder de Wet Natuurbescherming valt en deze gekapt gaat worden, moet een kapmelding worden gedaan. Ook verplicht de Wet Natuurbescherming om de betreffende grond binnen 3 jaar opnieuw in te planten, de zogenaamde herplantplicht. Als bos definitief gekapt wordt, zal een ontheffing of compensatie van deze herplantplicht verleend moeten worden. De herplantplicht is niet van toepassing voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel.

Houtopstanden vallen onder de Wet Natuurbescherming als het zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend betreffen die:

- buiten de bebouwde kom-boswet liggen
- een oppervlakte hebben van 10 are of meer
- rijbeplantingen die meer dan twintig bomen omvatten, gerekend over het totaal aantal rijen

2.2.3 Onderdeel soortbescherming

Wettelijk kader

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Wet Natuurbescherming bepalend. De Wet Natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna in hun natuurlijke leefomgeving. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is, afhankelijk van het beschermingsregime (zie paragraaf 2.2.2), als volgt in de Wet Natuurbescherming opgenomen:

Vogelrichtlijn

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen
- Artikel 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben
- Artikel 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort

Habitatrichtlijn, Bern bijlage II, Bonn bijlage 1

- Artikel 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Nationaal beschermde soorten

- Artikel 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
- Artikel 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- Soorten van de Vogelrichtlijn:
Dit betreffen alle vogelsoorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten en verwilderde soorten, zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn:
Dit zijn alle soorten van bijlage IV onderdeel a van de Habitatrichtlijn inclusief het verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
- Nationaal beschermde soorten:
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A van de Wet natuurbescherming. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Als een ruimtelijke ingreep direct of indirect leidt tot het aantasten van verblijf- en/of rustplaatsen van de aangewezen, niet vrijgestelde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Wet Natuurbescherming. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege een in de wet genoemd belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Wettelijke belangen

Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats;
- De volksgezondheid, de openbare veiligheid in het geding is;
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Voor vogels gelden voorwaarden uit de Vogelrichtlijn:

- De volksgezondheid en de openbare veiligheid in het geding is;
- Veiligheid van het luchtverkeer in het geding is;
- Ter bescherming van flora en fauna.

Voor nationaal beschermde soorten:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Zorgplicht

Naast beschermde dier- en plantensoorten, moet iedereen voldoende rekening houden met in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Via de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens. De gegevens geven echter alleen een indicatie. Daarom is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar het onderzoek vooral te baseren op een biotoopinschatting door een ecooloog.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens zoals uit de Atlas van Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997), de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 2016), Amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers en Van Delft, 2009) en andere beschikbare bronnen voor verspreidingsgegevens. De meeste gegevens zijn globale verspreidingsgegevens. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 22 mei 2017 heeft ecooloog D. van Pijkeren van Laneco het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 NATUURNETWERK NEDERLAND

Het bestemmingsplangebied ligt niet in of aangrenzend aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde NNN-gebied Nieuwe Gouwsloot ligt op ruim 600 meter afstand van het plangebied ten noordoosten van de A10 in het poldergebied Waterland (zie kaart op de volgende pagina). Door de voorgenomen ontwikkeling gaat geen oppervlakte aan NNN verloren. Voor de Provincie Noord-Holland geldt dat het NNN geen 'externe werking' heeft die een toets van het gebruik aangrenzend aan het natuurgebied verplicht stelt (Provincie Noord-Holland, 2015). Negatieve effecten op de NNN worden dan ook uitgesloten.

Overige provinciale beleidskaders

Het poldergebied ten noordoosten van de A10 is aangewezen als weidevogelleefgebied, maar ook hiervoor geldt dat 'externe werking' niet van toepassing is. Er zijn geen andere provinciale beleidskaders van toepassing op het plangebied.

Overige gemeentelijke beleidskaders

Hoofdgroenstructuur

De strook tussen de watergang en de A10 is aangewezen als ruigtegebied/struinnatuur (<https://maps.amsterdam.nl/hoofdgroenstructuur>). Deze zone kan door de geplande

ontwikkelingen blijven functioneren. Het plangebied zelf maakt geen onderdeel uit van de hoofdgroenstructuur volgens de structuurvisie van de gemeente Amsterdam.

Ecologische passages en structuur

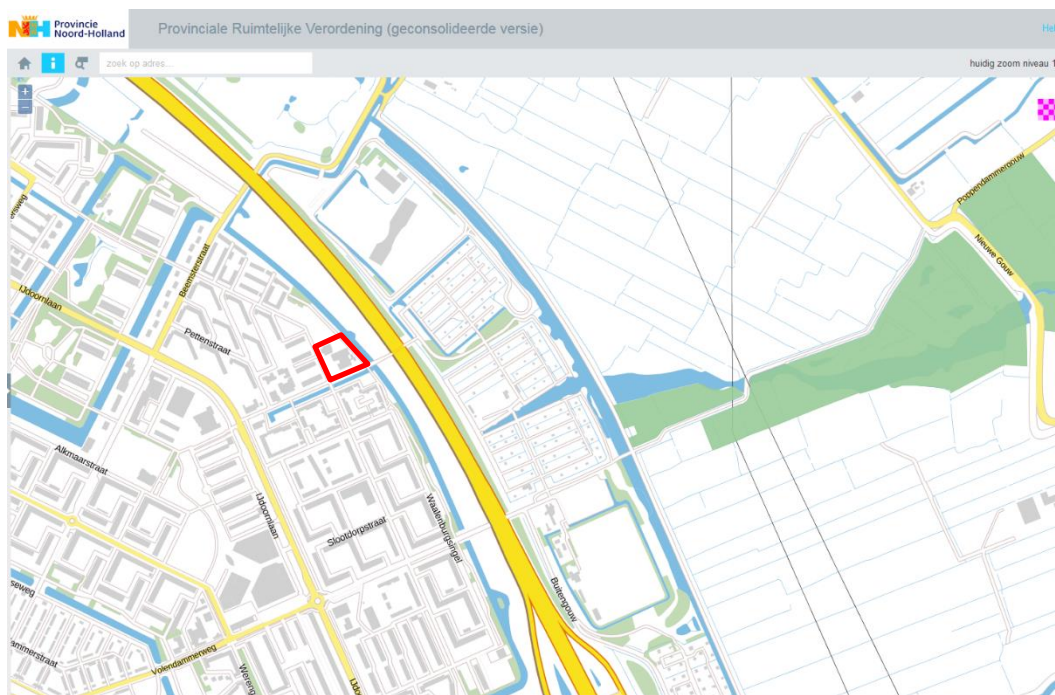
Ten oosten van het plangebied ligt op de kruising Dijkmanshuizenstraat / A10 een onderdoorgang onder de autosnelweg A10 voor amfibieën, grote zoogdieren, kleine zoogdieren en reptielen (<https://maps.amsterdam.nl/ecopassages>). Deze onderdoorgang kan door de geplande ontwikkelingen blijven functioneren. Binnen het plangebied zijn geen ecologische passages en structuren aanwezig.

Monumentale bomen en ander waardevol groen

Binnen het plangebied zijn geen monumentale bomen en ander waardevol groen aanwezig (https://maps.amsterdam.nl/monumentaal_groen).

Stadsparken, plantsoenen en recreatief groen

De strook tussen de watergang en de A10 ten noordoosten van het plangebied is aangewezen als overige recreatief groen (<https://maps.amsterdam.nl/stadsparken>). Deze zone kan door de geplande ontwikkelingen blijven functioneren. Het plangebied zelf is niet aangewezen als stadspark, plantsoen of recreatief groen.

Ligging plangebied (rode lijn) ten opzichte van het Natuur Netwerk Nederland (lichtgroene vlak) (bron: <https://maps.noord-holland.nl/kaarten>).

3.3 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden “Markermeer & IJmeer” en “Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske” liggen op circa 3 kilometer afstand van het plangebied. Door de voorgenomen ontwikkelingen gaat geen oppervlakte aan Natura 2000-gebied verloren. Het plangebied gelegen in de bebouwde kom van Amsterdam heeft geen directe relatie met deze Natura 2000-gebieden.

Externe effecten op de Natura 2000-gebieden dienen ook getoetst te worden. Voor vrijwel alle mogelijke effectfactoren zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid, trillingen, e.d. geldt dat gezien de afstand en de tussenliggende elementen, geen effecten op de Natura 2000-gebieden te verwachten zijn.

Het is in dit stadium onduidelijk wat er na het bouwrijp maken in het plangebied wordt ontwikkeld. Woningbouw in de vorm van bijvoorbeeld hoogbouw kan zorgen voor een verhoogde stikstofdepositie in de omliggende Natura 2000-gebieden. Indien dit het geval is, dient dit nader te worden getoetst. Dit maakt geen onderdeel uit van deze rapportage.

3.4 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN

Alle bomen binnen het plangebied worden gekapt. Omdat het plangebied binnen de bebouwde kom ligt, is het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming echter niet van toepassing.

3.5 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTEN

In het kader van de Wet Natuurbescherming onderdeel soorten moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkeling kan (indirecte) aantasting of verstoring van verblijfplaatsen en leefgebied tot gevolg hebben.

3.5.1 Vaatplanten

Beschermde soorten vaatplanten zijn over het algemeen gebonden aan specifieke standplaatsen in natuurgebieden, op schrale (graan)akkers of andere bijzondere groeiplaatsen. Binnen het plangebied is er gezien de aanwezige vegetatie sprake van een grotendeels verhard en bebouwd, en verder sterk door mensen beïnvloed en voedselrijk milieu met een verstoorde bodem. Beschermde plantensoorten worden dan ook niet verwacht binnen het gebied. Negatieve effecten op beschermde plantensoorten zijn daarom uit te sluiten.

3.5.2 Grondgebonden zoogdieren

In en in de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van verschillende nationaal beschermde zoogdiersoorten, zoals egel (*Erinaceus europaeus*), haas (*Lepus europaeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*), ree (*Capreolus capreolus*) en vos (*Vulpes vulpes*), spitsmuizen en muizen zoals gewone bosspitsmuis (*Sorex araneus*), huisspitsmuis (*Crocidura russula*), aardmuis (*Microtus agrestis*), bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), dwergmuis (*Micromys minutus*), veldmuis (*Microtus arvalis*) en woelrat (*Arvicola amphibius*) (Hoogeboom *et al.*, 2014; Broekhuizen *et al.*, 2016; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren).

Het plangebied vormt geschikt foerageergebied, voortplantingshabitat en overwinteringshabitat voor soorten als egel, spitmuizen en muizen. Voor deze soorten geldt in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling een provinciale vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen. Van de overige soorten zoals haas, konijn, ree en vos, kunnen incidentele dieren het plangebied passeren, maar voor deze soorten heeft het plangebied geen betekenis.

Van de niet-vrijgestelde nationaal beschermde zoogdiersoorten is uit de (ruime) omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van boommarter (*Martes martes*), steenmarter (*Martes foina*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), waterspitsmuis (*Microtus oeconomus*) en marterachtigen als bunzing (*Mustela putorius*), hermelijn (*Mustela erminea*) en wezel (*Mustela nivalis*) (Hoogeboom *et al.*, 2014; Broekhuizen *et al.*, 2016; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren).

Boom-marter, steenmarter en eekhoorn

Van eekhoorn en boom- en steenmarter zijn waarnemingen bekend uit verschillende bosgebieden en parken uit de stad. Eekhoorn en boommarter zijn afhankelijk van grotere samenhangende boomstructuren met oudere bomen. Dergelijke structuren zijn niet aanwezig in of nabij het plangebied. Ook zijn er geen bomen met grote holtes of eekhoornnesten waargenomen. Het voorkomen van deze soorten binnen het plangebied wordt daarom uitgesloten. Ook vormt het plangebied niet een dermate groot aaneengesloten element dat het een belangrijke verbinding of onderdeel van het leefgebied zal zijn. Ook de overwegende gebouwbewonende steenmarter wordt niet verwacht binnen het plangebied. In en om de te slopen gebouwen zijn geen aanwijzingen (sporen of latrines) aangetroffen die duiden op het voorkomen van steenmarter.

Bunzing, hermelijn en wezel

Aan de noord- en oostkant van het plangebied ligt een dichter struweel dat geschikt leefgebied vormt voor kleine marterachtigen. Door de voorgenomen ontwikkelingen kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel leefgebied van deze soorten worden aangetast. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen waar geschikt leefgebied ligt voor kleine marterachtigen en wat het effect is van de voorgenomen ontwikkelingen.

Waterspitsmuis en noordse woelmuis

De waterspitsmuis leeft in structuurrijke oevers langs schoon, niet te voedselrijk water met een goed ontwikkelde watervegetatie. Dergelijke situaties zijn niet aanwezig in het plangebied. De watergang aan de oostkant van het plangebied heeft een glooiende oever, maar is beschoeid, en daarmee niet erg geschikt voor de waterspitsmuis. Het plangebied ligt hoger, en op ruime afstand van de watergang, met een pad tussen de meer dan 10 meter brede oever en het plangebied. Het plangebied zal daarom niet van belang zijn voor deze soort.

Van de Europees beschermde zoogdiersoorten is uit de omgeving van het bestemmingsplangebied het voorkomen bekend van noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*). Deze soort wordt voornamelijk aangetroffen in natte terreinen, zoals rietland, drassige hooilanden, moeras en vochtige duinvalleien. Vanwege het ontbreken van dergelijke habitats, kan het voorkomen van deze soort in het bestemmingsplangebied worden uitgesloten.

Conclusies

Er dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van kleine marterachtigen. Op basis van de archiefgegevens en biotoopinschattingen tijdens het veldbezoek wordt het voorkomen van overige niet-vrijgestelde nationaal en Europese beschermde grondgebonden zoogdiersoorten binnen het plangebied uitgesloten.

3.5.3 Vleermuizen

Vleermuizen zijn globaal in te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is er onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten, achter de bast). Een groot aantal soorten, ook soorten die 's zomers in boomholten verblijven, overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders. Alle vleermuizen zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en daarom strikt beschermd in de Wet Natuurbescherming.

Volgens verspreidingsgegevens (Limpens *et al.*, 1997; Hoogeboom *et al.*, 2014; Broekhuizen *et al.*, 2016; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren) komen in (de omgeving van) het bestemmingsplangebied verschillende soorten vleermuizen voor zoals gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), tweekleurige vleermuis (*Vespertilio murinus*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*). Van deze soorten zijn de ruige dwergvleermuis, de rosse vleermuis en de watervleermuis overwegend boombewonende soorten. De overige soorten zijn overwegend gebouwbewonend.

Foerageergebied en vliegroute

Het plangebied en de directe omgeving vormen voor de meeste van de genoemde soorten vleermuizen geschikt foerageergebied. Voor meervleermuis is de aanwezige watergang waarschijnlijk te smal om een belangrijk onderdeel van het leefgebied te vormen. De groenstructuren binnen het plangebied vormen geen doorgaande verbindingen die een functie kunnen hebben als vliegroute, maar de opgaande struwelen langs de Grootslagstraat, de watergang aan de oostkant met de opgaande groenstructuur langs de Ringweg Noord kunnen wel een essentiële functie hebben als vliegroute en foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. Ook de laanstructuur langs de Markengouw aan de westkant van het plangebied kan een functie hebben als vliegroute voor vleermuizen. De herontwikkeling van het plangebied heeft geen directe aantasting van deze structuren tot gevolg, maar een toename van verlichting kan wel een leiden tot negatieve effecten op deze potentiële vliegroutes. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden en bij de nieuwe inrichting dient rekening te worden gehouden met het gebruik van verlichting; deze mag niet uitstralen richting boomkronen, groenstructuren of watergangen. Alleen als vleermuisonderzoek heeft aangetoond dat de structuren geen functie hebben als vliegroute of foerageergebied, kan van deze voorwaarde worden afgeweken.

Verblijfplaatsen

In de bomen binnen het plangebied zijn geen voor vleermuizen geschikte holtes aangetroffen, waardoor aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende soorten dan ook niet wordt verwacht. In het schoolgebouw en de gymzaal zijn diverse voor vleermuizen geschikte openingen aanwezig in de vorm van open stootvoegen en ruimte onder de dakrand, waardoor verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten als gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis niet kunnen worden uitgesloten. Door het slopen van gebouwen kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetast. Om de aanwezigheid van verblijfplaatsen en daarmee de effecten op vleermuizen in beeld te brengen is nader onderzoek noodzakelijk.

3.5.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en om het plangebied onder andere de vogelsoorten merel (*Turdus merula*), ekster (*Pica pica*), Kauw (*Corvus monedula*), koolmees (*Parus major*) e.d. gehoord en gezien. Alle vogels en dan specifiek hun verblijfplaatsen (nesten) zijn beschermd in de Wet Natuurbescherming. Aantasting van actief gebruikte nesten is niet toegestaan.

Daarnaast is van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen en leefgebied) het gehele jaar door beschermd.

Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*)).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden (voorbeeld: huismus (*Passer domesticus*)).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders (voorbeeld kerkuil (*Tyto alba*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*)).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: buizerd (*Buteo buteo*)).

De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Ook is er een lijst vogels aangewezen waarvan alleen bij effecten op populatieniveau maatregelen nodig zijn; de zogenaamde categorie 5.

Van de vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd, kunnen verschillende soorten roofvogels (zoals bijvoorbeeld boomvalk (*Falco subbuteo*) of sperwer (*Accipiter nisus*)) broeden op dergelijke locaties. Uit de gegevens van de gemeente Amsterdam blijkt dat in het kilometerhok waarin het plangebied is gelegen sperwer voorkomt (<https://maps.amsterdam.nl/florafauna>). Tijdens de verschillende veldbezoeken zijn geen aanwijzingen (nesten, sporen of individuen) aangetroffen die duiden op aanwezigheid van deze soort. Ook zijn er in de bomen in en rondom het plangebied geen actieve of recente horsten aangetroffen, waardoor de aanwezigheid van nestplaatsen van roofvogels wordt uitgesloten.

Ook is uit het kilometerhok waarin het plangebied is gelegen het voorkomen bekend van ransuil (*Asio otus*) (<https://maps.amsterdam.nl>). Binnen het plangebied zijn geen aanwijzingen (braakballen, sporen of roestende individuen) gevonden dat de soort hier voorkomt.

De bebouwing binnen het plangebied is ongeschikt voor gierzwaluw (*Apus apus*) en huismus. De gebouwen zijn voorzien van platte daken en in de muren zijn geen grotere openingen aanwezig, waardoor nestlocaties van deze gebouwbewonende soorten kunnen worden uitgesloten.

Het plangebied en de directe omgeving van het plangebied biedt geschikt leefgebied en nestlocaties voor diverse categorie 5-soorten, zoals bijvoorbeeld ekster en zwarte kraai. Aangezien in de omgeving voldoende alternatieve broedplaatsen aanwezig zijn voor deze categorie vogels, zijn er geen omstandigheden aanwezig om deze vogels jaarrond te beschermen. Boven de watergang ten oosten van het plangebied wordt regelmatig ijsvogel waargenomen (Groenadvies Amsterdam, 2015). Deze soort gebruikt de watergang als foerageergebied. Nestplaatsen bevinden zich in steile oevers op opstaande zandige randen. Deze zijn niet aanwezig binnen het plangebied, daarom worden broedplaatsen van deze soort ook niet verwacht. Negatieve effecten op vogels uit de vijfde categorie worden dan ook niet verwacht indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen (actieve broedplaatsen).

3.5.5 Amfibieën

Het habitat van amfibieën is onder te verdelen in water- of voortplantingshabitat (vaak een poel, vijver of smalle watergang zonder grote vissen) en landhabitat (bosjes, struwelen e.d. en voor sommige soorten vergraafbaar zand). De aan de oostkant van het plangebied gelegen watergang vormt geschikt voortplantingswater voor algemene soorten amfibieën zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), gewone pad (*Bufo bufo*), kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) en middelste groene kikker (*Rana esculenta*). Aangezien er geen werkzaamheden aan de watergang zijn voorzien, kan deze de functie als voortplantingswater blijven vervullen. Het plangebied vormt geschikt landhabitat voor deze soorten amfibieën, maar aangezien er voldoende geschikt landhabitat aanwezig blijft in de directe omgeving, kunnen effecten op landhabitat worden uitgesloten. Bovendien mogen verblijfplaatsen van deze algemeen voorkomende beschermde soorten op basis van een provinciale vrijstelling worden aangetast bij ruimtelijke ingrepen.

Naast de algemeen voorkomende beschermde soorten is uit de omgeving van het plangebied ook het voorkomen bekend van de Europees beschermde rugstreeppad (*Bufo calamita*) (<https://maps.amsterdam.nl/florafauna>). De watergang aan de oostkant van het plangebied is vanwege de diepte en overwegende steile oevers ongeschikt voor deze soort. Aangezien er geen geschikt voortplantingswater aanwezig is in de nabijheid van het plangebied, is het niet aannemelijk dat het plangebied een functie heeft als landhabitat. Aangezien rugstreeppad wel in staat is om grote afstanden af te leggen en gebieden snel kan koloniseren, dient bij het bouwrijp maken van het plangebied wel worden voorkomen dat er waterhoudende laagtes ontstaan.

3.5.6 Reptielen

Reptielen stellen strikte eisen aan hun omgeving. De meeste reptielensoorten houden zich voornamelijk op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Uit deze regio en in de omgeving van het plangebied is alleen het voorkomen bekend van de ringslang (*Natrix natrix*) en zandhagedis (*Lacerta agilis*). Vanwege het ontbreken van geschikt habitat, zoals heide, heischrale graslanden, duinen met schrale vegetatie en goed ontwikkelde bosranden, worden er geen reptielen binnen het plangebied verwacht. Ook de aan water gebonden ringslang wordt uitgesloten, omdat de watergang ten oosten van het plangebied vanwege de beschoeide oevers ongeschikt is voor deze soort. Het plangebied, op ruime afstand van de watergang, is sowieso niet erg geschikt als landhabitat voor deze soort, wat vaak bestaat uit rietruigtes of zonbeschenen randen.

3.5.7 Vissen

Uit de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van nationaal of Europees beschermde vissoorten (www.vissenatlas.nl) en deze worden hier ook niet verwacht. Beschermde vissoorten zijn over het algemeen gebonden aan specifieke beek- of riviersystemen of watergangen met een goed ontwikkelde watervegetatie en een sliblaag. Dergelijke situaties zijn niet aanwezig in of nabij het plangebied.

3.5.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen en/of specifieke waardplanten. Dergelijke biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig. Ook andere strikt beschermde soorten mollusken en tweekleppigen kunnen worden uitgesloten in het plangebied.

4 CONCLUSIE

De gemeente Amsterdam is voornemens om het plangebied Markengouw 428 te herontwikkelen. Om de kaders en mogelijke gevolgen van de plannen voor beschermde natuurwaarden helder te krijgen is een quick scan uitgevoerd, waarin mogelijk consequenties ten aanzien van de natuurwetgeving in beeld zijn gebracht.

4.1 NATUURNETWERK NEDERLAND

Het plangebied ligt niet in of direct nabij Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde NNN-gebied ligt op circa 600 meter afstand van het plangebied. Door de voorgenomen ontwikkeling gaat geen oppervlakte aan NNN verloren. Externe werking is niet van toepassing in de Provincie Noord-Holland. Effecten op de NNN wordt daarom uitgesloten.

Overige beleidskaders

Op het plangebied zijn geen andere provinciale of gemeentelijke beleidskaders van toepassing. Het uitvoeren van de plannen is niet in strijd met beleidskaders.

4.2 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

Het bestemmingsplangebied ligt niet binnen de begrenzing van een Natura 2000-gebied. Door de voorgenomen ontwikkelingen gaat dan ook geen oppervlakte aan Natura 2000-gebied verloren. Voor vrijwel alle mogelijke externe effectfactoren zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid, trillingen, e.d. geldt dat gezien de afstand en de tussenliggende elementen, geen effecten op de Natura 2000-gebieden te verwachten zijn.

Het is in dit stadium onduidelijk wat er na het bouwrijp maken in het plangebied wordt ontwikkeld. Woningbouw in de vorm van bijvoorbeeld hoogbouw kan zorgen voor een verhoogde stikstofdepositie in de omliggende Natura 2000-gebieden. Dit dient nader te worden getoetst en maakt geen onderdeel uit van deze rapportage.

4.3 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN

Alle bomen binnen het plangebied worden gekapt. Omdat het plangebied binnen de bebouwde kom ligt, is het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming echter niet van toepassing.

4.4 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Wet Natuurbescherming dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfsplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van soorten door de ingreep worden aangetast.

Nationaal beschermde soorten met provinciale vrijstelling

Op basis van de quick scan is het voorkomen van de volgende nationaal beschermde soorten niet uit te sluiten: egel, konijn, vos, spitsmuizen en muizen zoals gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, aardmuis, bosmuis, dwergmuis, veldmuis, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en middelste groene kikker. Het plangebied heeft voor deze soorten een functie als foerageergebied, voortplantingshabitat en/of overwinteringshabitat. Voor deze soorten geldt op basis van de provinciale verordening van de provincie Noord-Holland een vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen ten behoeve van ruimtelijke ingrepen. In de provinciale verordening is echter wel een meldings- en rapportageplicht opgenomen, zodat de provincie Noord-Holland een goed beeld kan krijgen op welke manier er van de vrijstelling gebruik wordt gemaakt en de vrijstelling niet zorgt voor een verslechtering van de desbetreffende soort.

Niet-vrijgestelde nationale en Europees beschermde soorten

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten zijn niet-vrijgestelde nationale of Europees beschermde soorten (Habitat- en Vogelrichtlijn), waarvoor bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffingsplicht in het kader van de Wet natuurbescherming geldt. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele diersoorten zijn de volgende soorten niet uit te sluiten binnen het bestemmingsplangebied. Door de ontwikkeling van het gebied worden mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van deze soorten aangetast.

- zoogdieren (kleine marterachtigen (met name het noordelijke en oostelijke deel);
- vleermuizen (verblijfplaatsen gebouwbewonende soorten);
- vleermuizen (vliegroutes, indien watergang en lijnvormige structuren rondom plangebied worden aangetast).

Van de overige in de omgeving voorkomende (niet-vrijgestelde) nationaal of Europees beschermde planten- en/of diersoorten worden geen groeiplaatsen, verblijfplaatsen of belangrijke onderdelen van het leefgebied verwacht in het plangebied. Zoals al eerder vermeldt, kunnen nesten van vogels worden verstoord als in het broedseizoen wordt gestart met werkzaamheden.

4.5 CONSEQUENTIES

Meldings- en rapportageplicht vrijgestelde nationaal beschermde soorten

Voor egel, konijn, vos, spitsmuizen en muizen zoals gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, aardmuis, bosmuis, dwergmuis, veldmuis en woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en middelste groene kikker geldt een provinciale vrijstelling ten behoeve van ruimtelijke ingrepen. Er geldt echter wel een meldings- en rapportageplicht. Voordat er tot uitvoering van de vrijstelling mag worden overgegaan moet de intentie tot uitvoering aan de provincie Noord-Holland worden gemeld. Dit staat los van een eventuele ontheffingsaanvraag voor beschermde soorten.

Nader onderzoek

Aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van beschermde soorten en daarmee een overtreding van de Wet natuurbescherming, kan niet zonder nader veldonderzoek worden uitgesloten. Er is nader onderzoek nodig naar:

- Kleine marterachtigen (artikel 3.10 Wet natuurbescherming). Onderzoek vindt plaats door een combinatie van mostelaboxen en cameravallen.
- Vleermuizen (artikel 3.5 Wet natuurbescherming en bijlage IV Habitatrichtlijn);
 - Kraam-, zomer- en najaarsverblijfplaatsen
Nader onderzoek kan van half mei tot half juli (kraamkolonies en zomerverblijfplaatsen) en van half augustus tot 1 oktober (paarplaatsen en (potentiele) winterverblijfplaatsen). Onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het vleermuisprotocol 2017.
 - Foerageergebied en vliegroute (indien watergang en lijnvormige structuren rondom het plangebied worden aangetast). Nader onderzoek kan van half mei tot half oktober. Onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het vleermuisprotocol.

Indien de bovenstaande diersoorten worden aangetroffen en er is sprake van effecten op deze soorten als gevolg van de voorgenomen ingrepen zal ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd (moeten) worden.

Algemene voorwaarden

Twee algemene voorwaarden vanuit de Wet Natuurbescherming zijn altijd van toepassing:

- De start van werkzaamheden dient buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) plaats te vinden om verstoring van broedvogels en het broedsucces te voorkomen. Alleen op basis van gericht onderzoek (naar broedende vogels), mag van deze voorwaarde worden afgeweken.
- Op basis van de zorgplicht dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Verstoring moet worden beperkt en dieren moeten de

gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:

- werkzaamheden, zoals graafwerkzaamheden, het slopen van gebouwen en het verwijderen van begroeiing, starten buiten het voortplantingsseizoen (april - augustus) en het winter(slaap)seizoen (november - februari);
- het beperken van verlichting tijdens de avonduren ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren.

4.6 AANBEVELINGEN EN KANSSEN

Er zijn vanuit ecologisch oogpunt aanbevelingen te doen ten aanzien van de nieuwe inrichting:

- Het aanleggen van wat kleinschalige elementen, zoals hagen en/of bosjes rondom de nieuwbouw is positief voor alle in de omgeving levende vogels en zoogdieren;
- Bij het aanbrengen van beplanting wordt aanbevolen om gebruik te maken van inheems bes- en bloemdragende struiken en planten;
- Nieuwbouw kan geschikt worden gemaakt voor vleermuizen door het gebruik van inbouw vleermuiskasten of door op een hoogte van 2,5 meter en hoger op verschillende windrichtingen open stootvoegen van 2 cm bij 5 cm breed aan te brengen. Een andere optie is het creëren van 2 cm ruimte achter houten gevelbetimmering of het aanbrengen van kierende planken;
- Ook kunnen nieuw te bouwen woningen geschikt worden gemaakt voor huismussen en gierzwaluwen door het aanbrengen van neststenen in de muur of het plaatsen van vogelvides of het één dakpan hoger plaatsen van vogelschroot. Verder kunnen overstekende randen (de nokpan) e.d. worden gebruikt om ruimtes onder te creëren die door vogels als broedplaats worden gebruikt (ongeveer 3,5 cm is voldoende).
- Strikte aanbeveling betreft licht en lichtuitstraling. De oostzijde tegen de natuurzone is nu zeer donker. Dat is zeer positief voor nachtdieren. Indien het mogelijk is zou deze zijde donker moeten blijven.

BIJLAGE 1 LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur in Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Groenadvies Amsterdam BV, 2015. Quick scan flora en fauna Markengouw 428. In verband met bouwrijp maken terrein.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Hoogeboom, D.M., F. Visbeen, J. Wondergem & W. Ruitenbeek (red.), 2014. Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren. Landschap Noord-Holland, Heiloo.

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Provincie Noord-Holland, 2015. Natuurbeheerplan 2016 Noord-Holland.

Websites:

- <http://maps.amsterdam.nl>
- <https://noord-holland-extern.tercera-ro.nl/MapView/>
(Actualisatie Structuurvisie Noord-Holland 2040)
- www.ravon.nl
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx
- www.verspreidingsatlas.nl/amfibieen
- www.verspreidingsatlas.nl/planten
- www.verspreidingsatlas.nl/reptielen
- www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren
- www.vleermuis.net
- www.vlindernet.nl
- www.vogelatlas.nl